

AZ EURÓPAI RENDSZERKOCKÁZATI TESTÜLET AJÁNLÁSA**(2019. június 27.)****a svédországi lakóingatlan-szektorban mutatkozó középtávú sérülékenységekről****(ERKT/2019/9)**

(2019/C 366/06)

AZ EURÓPAI RENDSZERKOCKÁZATI TESTÜLET IGAZGATÓTANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre,

tekintettel a pénzügyi rendszer európai uniós makroprudenciális felügyeletéről és az Európai Rendszerkockázati Testület létrehozásáról szóló, 2010. november 24-i 1092/2010/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre ⁽¹⁾ és különösen annak 3., 16., 17. és 18. cikkére,

mivel:

- (1) Az ingatlanszektor fontos szerepet játszik a gazdaságban, és az ott bekövetkező fejlemények jelentős hatást gyakorolhatnak a pénzügyi rendszerre. Az elmúlt pénzügyi válságok megmutatták, hogy az ingatlanpiacokon jelentkező, nem fenntartható fejlemények súlyos hatással járhatnak a pénzügyi rendszer és a gazdaság egészének stabilitására nézve, amely határokon átnyúló kedvezőtlen tovagyűrűző hatásokhoz is vezethet. Egyes tagállamokban a kedvezőtlen ingatlanpiaci fejlemények nagy hitelezési veszteségekhez vezettek és/vagy negatív hatással voltak a reálgazdaságra. Az ilyen hatások az ingatlanszektor, a finanszírozók és a gazdaság egyéb szektorai közötti szoros kölcsönhatást tükrözik. Továbbá a pénzügyi rendszer és a reálgazdaság közötti erős visszacsatolási mechanizmusok felerősítik az esetleges negatív tendenciákat.
- (2) Ezek a kapcsolatok fontosak, mivel azt jelentik, hogy az ingatlanszektorból eredő kockázatok prociklikus jellegű rendszerszintű hatással járhatnak. A pénzügyi rendszert érintő sérülékenységek általában az ingatlanciklus emelkedési szakaszában halmozódnak fel. A finanszírozás érzékelt alacsonyabb kockázata és a finanszírozáshoz való könnyebb hozzájutás gyors hitel- és beruházásbővüléshez járulhat hozzá, az ingatlanok iránti megnövekedett kereslet mellett, ami az ingatlanárak növekedése irányába ható nyomást fejt ki. Mivel az ebből eredő magasabb fedezeti értékek tovább kedveznek a hitelkeresletnek és -kínálatnak, ez az önmagát erősítő dinamika esetleges rendszerszintű következményekhez vezethet. Ezzel szemben az ingatlanciklus lefelé irányuló szakaszában a szigorúbb hitelfeltételek, a nagyobb kockázatkerülés és az ingatlanárak csökkenése irányába ható nyomás kedvezőtlen hatással lehet a hitelfelvevők és a hitelezők ellenálló képességére, ezáltal gyengítve a gazdasági körülményeket.
- (3) A lakóingatlan-szektorhoz kapcsolódó sérülékenységek rendszerszintű kockázat forrását jelenthetik, és közvetlenül és közvetetten is hatással lehetnek a pénzügyi stabilitásra. A közvetlen hatás a jelzáloghitel-portfóliók hitelezési vesztesége a kedvezőtlen gazdasági vagy pénzügyi körülmények és a lakóingatlan-piac párhuzamos negatív tendenciái miatt. A közvetett hatás kapcsolódhat a háztartások fogyasztásának kiigazításához, ami a reálgazdaság és a pénzügyi stabilitás tekintetében további következményekkel jár.
- (4) Ahogyan azt az ERKT/2013/1 ajánlás ⁽²⁾ (4) preambulumbekzdése megállapítja, a makroprudenciális politika végső célja a pénzügyi rendszer egésze stabilitásának megőrzéséhez való hozzájárulás – beleértve a pénzügyi rendszer ellenálló képességének növelését és a rendszerszintű kockázatok felgyülemelésének csökkentését keresztül történő hozzájárulást –, ezzel biztosítva a pénzügyi szektor gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulását.

⁽¹⁾ HL L 331., 2010.12.15., 1. o.⁽²⁾ Az Európai Rendszerkockázati Testület ERKT/2013/1 ajánlása (2013. április 4.) a makroprudenciális politika köztes célkitűzéseiről és eszközeiről (HL C 170., 2013.6.15., 1. o.).

- (5) Ennek érdekében a makroprudenciális hatóságok alkalmazhatnak a 2013/36/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvben ⁽³⁾ és az 575/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletben ⁽⁴⁾ meghatározott egy vagy több tőkealapú intézkedést, és/vagy hitelfelvevői alapú makroprudenciális intézkedéseket, amelyek kizárólag nemzeti jogon alapulnak, a kockázatok értékelésétől függően. Míg a tőkealapú intézkedések elsődleges célja a pénzügyi rendszer ellenálló képességének javítása, a hitelfelvevői alapú intézkedések különösen alkalmasak lehetnek a rendszerszintű kockázatok további felhalmozódásának megelőzésére.
- (6) Ezenkívül az ERKT/2013/1 ajánlás azt ajánlja, hogy a tagállamok alakítsanak ki olyan jogi keretet, amely lehetővé teszi a makroprudenciális hatóságok számára az ajánlás szerint kiválasztott makroprudenciális eszközök feletti közvetlen ellenőrzés vagy ajánlástételi hatáskörök gyakorlását.
- (7) 2016-ban az Európai Rendszerkockázati Testület (ERKT) az Unió egészére kiterjedően elemezte ⁽⁵⁾ a lakóingatlanokhoz kapcsolódó sérülékenységeket. Az elemzés különböző országokban számos olyan középtávú sérülékenység azonosítását tette lehetővé az ERKT számára, amely a pénzügyi stabilitást érintő rendszerszintű kockázat forrását képezi, és ez nyolc ország – közöttük Svédország ⁽⁶⁾ - tekintetében figyelmeztetés kiadásához vezetett.
- (8) 2016-ban a lakóingatlan-piacon azonosított fő sérülékenységek Svédországban a lakásárak és a jelzáloghitelek lakóingatlanárak felülértékelődéséhez vezető jelentős és hosszas növekedéséhez, valamint a háztartások eladósodottságának magas és egyre növekvő szintjéhez kapcsolódtak.
- (9) Az ERKT nemrég befejezte a lakóingatlanokhoz kapcsolódó sérülékenységek szisztematikus és előrettekintő, az Európai Gazdasági Térség (EGT) egészére kiterjedő elemzését ⁽⁷⁾.
- (10) Svédország vonatkozásában ez a közelmúltbeli elemzés feltárta, hogy 2016 óta lassult a lakóingatlanárak növekedése, és jelenleg a 2016. évi szinten állnak. A lakóingatlanárak mindazonáltal továbbra is felülértékelték és jelentős mértékben nőtt a háztartások eladósodottsága.
- (11) A svéd nemzeti hatóságok 2016 óta különböző hitelfelvevői alapú és tőkealapú intézkedéseket vezettek be vagy szigorították azokat. 2016-ban bevezették az új jelzáloghitelek törlesztésére vonatkozó követelményeket. Ezek a követelmények az új hitelek hitelfedezeti (LTV) arányához kapcsolódva előírták, hogy a 70 % feletti LTV-aránnyal rendelkező hitelek esetében évente legalább 2 %-ot törleszteni kell, az 50-70 % közötti LTV-aránnyal rendelkező hitelek esetében pedig évente legalább 1 %-ot. 2017-ben ezeket a követelményeket szigorították az új hitelek hiteljövedelem (LTI) aránya tekintetében, a 4,5 feletti LTI-aránnyal rendelkező új jelzáloghitelek esetében évi 1 százalékponttal növelve ezt a követelményt. 2018-ban a *Finansinspektionen* (a svéd pénzügyi felügyeleti hatóság) a belső minősítésen alapuló módszert használó valamennyi belföldi hitelintézetre bevezetett az 575/2013/EU rendelet 458. cikke alapján egy hitelintézet-specifikus, 25 százalékos alsó korlátot a svédországi illetőségű ügyfeleket érintő, ingatlan jelzáloggal fedezett, lakossággal szembeni kitétségek portfóliójára alkalmazott kockázati súlyok kitétséggel súlyozott átlaga tekintetében. A *Finansinspektionen* 2018-ban 2 %-ról 2,5 %-ra növelte az anticiklikus tőkepufferrátát, 2019 szeptemberétől alkalmazva.
- (12) Jóllehet a ciklikus tényezők fontos szerepet játszanak a Svédországban azonosított sérülékenységek fokozásában, léteznek olyan fontos szerkezeti tényezők is, amelyek előmozdították ezeket a sérülékenységeket, és ezáltal magasabb rendszerszintű kockázatot okoztak. Ezek a tényezők többek között: i. a lakáskínálati hiány, amely felfelé nyomja a lakóingatlanárakat és a saját ingatlant vásárló háztartások adósságát; és ii. a lakhatás kedvező adójogi környezete, például a jelzáloghitelekre fizetett kamatok adóból való levonhatósága, amely előmozdíthatja a lakóingatlanárak növekedését és túlzott kölcsönfelvételre ösztönözheti a háztartásokat.

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2013/36/EU irányelve (2013. június 26.) a hitelintézetek tevékenységéhez való hozzáférésről és a hitelintézetek és befektetési vállalkozások prudenciális felügyeletéről, a 2002/87/EK irányelv módosításáról, a 2006/48/EK és a 2006/49/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 176., 2013.6.27., 338. o.).

⁽⁴⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 575/2013/EU rendelete (2013. június 26.) a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről és a 648/2012/EU rendelet módosításáról (HL L 176., 2013.6.27., 1. o.).

⁽⁵⁾ Lásd: „Vulnerabilities in the EU Residential Real Estate Sector” (Sérülékenységek az EU lakóingatlan-szektorában), ERKT, 2016. november, elérhető az ERKT honlapján: www.esrb.europa.eu.

⁽⁶⁾ Az Európai Rendszerkockázati Testület által kiadott ERKT/2016/11 figyelmeztetés (2016. szeptember 22.) a svédországi lakóingatlan-szektorban mutatkozó középtávú sérülékenységekről (HL C 31., 2017.1.31., 55. o.).

⁽⁷⁾ Lásd: „Vulnerabilities in the residential real estate sectors of EEA countries” (Sérülékenységek az EGT-országok lakóingatlan-szektorában), ERKT, 2019., elérhető az ERKT honlapján: www.esrb.europa.eu.

- (13) Így annak ellenére, hogy az ERKT elismeri a Svédországban fennálló makroprudenciális intézkedések széles körét, arra következtet, hogy bár e makroprudenciális intézkedések megfelelőek, csak részben elegendők a lakóingatlanokhoz kapcsolódó azonosított sérülékenységeknek, különösen a háztartások eladósodottságának és a lakóingatlanárak felülértékelttségének a középtávú kezelésére. Tekintettel arra, hogy e sérülékenységek bizonyos mértékig a makroprudenciális politikán túlmutató szerkezeti tényezőkre vezethetők vissza, más politikákra van szükség a jelenlegi makroprudenciális intézkedések kiegészítése és támogatása érdekében azzal a céllal, hogy hatékonyabban kezeljék azokat a tényezőket, amelyek hozzájárulnak a svédországi lakóingatlan-piacon a rendszerszintű kockázatok felhalmozódásához, anélkül, hogy túlzott költségek keletkeznének a svédországi reálgazdaság és pénzügyi rendszer számára. Az ajánlásban javasolt intézkedések célja a meglévő makroprudenciális intézkedések kiegészítése Svédországban.
- (14) Az ajánlás célja, hogy ajánlja: a) szélesebb körű politikai intézkedések bevezetését a háztartások növekvő eladósodottságát elősegítő vagy előmozdító tényezők megfékezésére; és b) a meglévő makroprudenciális intézkedések szigorítását vagy más makroprudenciális intézkedések aktiválását, ha a ciklikus gazdasági és pénzügyi okok miatt továbbra is fokozódik a háztartások eladósodottsága és a lakóingatlanárak felülértékelttsége.
- (15) Ez az ajánlás nem érinti az uniós központi bankok monetáris politikai megbízatását.
- (16) Az ERKT ajánlásait azt követően teszik közzé, hogy az Európai Unió Tanácsát az igazgatótanács erre vonatkozó szándékáról értesítették, és a Tanács számára reagálási lehetőséget biztosítottak, és azt követően, hogy a címzetteket értesítették a közzétételre irányuló szándékról,

ELFOGADTA EZT AZ AJÁNLÁST:

1. SZAKASZ

AJÁNLÁSOK

A. ajánlás – A jelzáloghitelekhez és a lakóingatlan-szektorhoz kapcsolódó szerkezeti változások

Ajánlott, hogy Svédország vizsgálja felül politikáit azon szerkezeti tényezők megfékezése érdekében, amelyek rendszerszintű kockázatok forrásaként előmozdítják a Svédországban azonosított sérülékenységeket, mivel túlzott jelzáloghitel-felvételre ösztönzik a háztartásokat vagy túlzott növekedést eredményeznek a lakóingatlanárak és a jelzáloghitel tekintetében.

B. ajánlás – A sérülékenységek nyomon követése és a makroprudenciális intézkedések szigorítása vagy aktiválása

- Ajánlott, hogy a rendszerszintű kockázatok nyomon követésével megbízott svéd nemzeti hatóságok szorosan kísérjék figyelemmel középtávon a háztartások eladósodottságához és a lakóingatlanárak felülértékeltetéséhez kapcsolódó sérülékenységeket, többek között a következők segítségével:
 - az új lakáshitel felvevők azon képességének értékelése – az új jelzáloghitelekre vonatkozó hitelszintű adatok felhasználásával –, hogy el tudják viselni a kedvezőtlen gazdasági vagy pénzügyi körülményeket vagy a lakóingatlan-piacon bekövetkező kedvezőtlen fejleményeket; és
 - a meglévő jelzáloghitel-portfóliók lehetséges hitelezési veszteségének, valamint a pénzügyi stabilitásra gyakorolt esetleges másodlagos hatásoknak az elemzése kedvezőtlen gazdasági vagy pénzügyi fejlemények esetén.
- Ajánlott, hogy a hitelkockázat felhalmozódásának megelőzése érdekében a hitelfelvevői alapú intézkedések aktiválásával megbízott svéd makroprudenciális hatóságok szigorítsák a meglévő hitelfelvevői alapú intézkedéseket vagy aktiváljanak más hitelfelvevői alapú intézkedéseket, ha a B(1) ajánlás a) pontja szerinti nyomon követés eredményei bizonyítják, hogy az új lakáshitel felvevők jelentős vagy egyre növekvő része nem biztos, hogy törleszteni tudja adósságait kedvezőtlen gazdasági vagy pénzügyi fejlemények esetén.
- Ajánlott, hogy Svédországban megfelelően a makroprudenciális hatóság, a kijelölt hatóság vagy a hatáskörrel rendelkező hatóság szigorítsa a meglévő tőkealapú intézkedéseket vagy vezessen be továbbiakat a Svédországban engedélyezett hitelintézetek által nyújtott jelzáloghitelek elegendő tőkéjének biztosítása érdekében, ha a B(1) ajánlás b) pontja szerinti nyomon követés eredményei azt mutatják, hogy a ciklikus, gazdasági és pénzügyi tényezőknek köszönhetően emelkedik a meglévő jelzáloghitelek lehetséges hitelezési vesztesége kedvezőtlen gazdasági vagy pénzügyi fejlemények vagy a lakóingatlan-piacon bekövetkező kedvezőtlen fejlemények esetén, és nő a más hitelekkel összefüggésben a lakáscélú hitellel rendelkező háztartások fogyasztásának csökkenése miatt bekövetkező hitelezési veszteség.

2. SZAKASZ

VÉGREHAJTÁS

1. Fogalommeghatározások

Ezen ajánlás alkalmazásában a következő fogalommeghatározásokat kell alkalmazni:

- a) „hitelfelvevői alapú intézkedések”: a hitelfelvevőket célzó makroprudenciális intézkedések;
- b) „közvetlen ellenőrzés”: valós és tényleges képesség az adott makroprudenciális hatóság intézkedési körébe tartozó hitelintézetekre alkalmazandó makroprudenciális intézkedések előírására és módosítására, szükség szerint valamely végső vagy köztes célkitűzés elérésére;
- c) „ajánlástételi hatáskör”: a makroprudenciális eszközök alkalmazásának ajánlások révén történő befolyásolási képessége, szükség szerint valamely végső vagy köztes célkitűzés elérésére;
- d) „hitelfedezeti arány” (LTV-arány): az összes olyan hitel vagy hitelrészlet összegének, amelyek tekintetében a hitelfelvevő hitelnyújtáskor az ingatlant jelölte meg fedezetként, az ingatlan hitelnyújtáskori értékéhez viszonyított aránya;
- e) „hitel-jövedelem arány” (LTI-arány): az összes olyan hitel vagy hitelrészlet összegének, amelyek tekintetében a hitelfelvevő hitelnyújtáskor az ingatlan jelölte meg fedezetként, a hitelfelvevő hitelnyújtáskori teljes éves rendelkezésre álló jövedelméhez viszonyított aránya;
- f) „középtávú”: hároméves időhorizonton belüli;
- g) „adósságszolgálat”: a hitelfelvevő teljes adóssága utáni összes kamat- és tőketörlesztés egy adott időszak (általában egy év) alatt;
- h) „makroprudenciális hatóság”: az ERKT/2011/3 ajánlásban ⁽⁸⁾ meghatározott célkitűzésekkel, szabályokkal, hatáskörökkel, elszámoltathatósági követelményekkel és más jellemzőkkel rendelkező nemzeti makroprudenciális hatóság;
- i) „adósság-jövedelem arány” (DTI-arány): a hitelfelvevő hitelnyújtáskori teljes adósságának a hitelfelvevő hitelnyújtáskori teljes éves rendelkezésre álló jövedelméhez viszonyított aránya;
- j) „adósságszolgálat-jövedelem arány” (DSTI-arány): az éves teljes adósságszolgálatnak a hitelfelvevő teljes éves rendelkezésre álló jövedelméhez viszonyított aránya a hitelnyújtás időpontjában;
- k) „futamidő”: a lakáshitel-szerződés években kifejezett időtartama a hitelnyújtás időpontjában.

2. Végrehajtási kritériumok

1. Az ajánlás végrehajtására a következő kritériumok vonatkoznak:

- a) megfelelő figyelmet kell fordítani az arányosság elvére, figyelembe véve az A. ajánlás és a B. ajánlás célkitűzését és tartalmát;
- b) az A. ajánlás tekintetében, a politikai változások megvalósításakor az ilyen intézkedések bevezetése során figyelembe kell venni Svédország helyzetét a gazdasági és pénzügyi ciklusban annak érdekében, hogy ezek az intézkedések ne erősítsenek fel vagy váltsanak ki felhalmozódott sérülékenységeket a svédországi lakóingatlan-szektorban;
- c) a hitelfelvevői alapú vagy tőkealapú intézkedések B. ajánlás szerinti aktiválásakor vagy szigorításakor azok kalibrálása és ütemezése során figyelembe kell venni Svédország helyzetét a gazdasági és pénzügyi ciklusban, és az esetleges implikációkat a kapcsolódó költségek és előnyök tekintetében;
- d) az A. ajánlásnak és a B. ajánlásnak való megfelelésre vonatkozó különös kritériumokat az I. melléklet határozza meg.

⁽⁸⁾ Az Európai Rendszerkockázati Testület ERKT/2011/3 ajánlása (2011. december 22.) a nemzeti hatóságok makroprudenciális felhatalmzásáról (HL C 41., 2012.2.14., 1. o.).

2. Ezen ajánlás címzettjeinek jelenteniük kell az ERKT és a Tanács részére az ezen ajánlás nyomán hozott intézkedéseket, vagy az intézkedés mellőzését megfelelően meg kell indokolniuk. A jelentésnek legalább az alábbiakat kell tartalmaznia:
- a) a hozott intézkedések tartalmára és határidejére vonatkozó információkat;
 - b) a háztartások eladósodottságához és a lakóingatlanárak felülértékeléséhez kapcsolódó sérülékenységek értékelését, ideértve az új jelzáloghitelek megoszlását azok LTV-aránya, DTI-aránya és DSTI-aránya és futamideje szerint, ahol a vonatkozó arányokat az Európai Rendszerkockázati Testület ERKT/2016/14 ajánlása ⁽⁹⁾ IV. mellékletének megfelelően kell kiszámítani, a hozott intézkedések működésének ezen ajánlás célkitűzései szempontjából történő értékelésével együtt;
 - c) részletes indokolást az intézkedés mellőzésére vagy az ezen ajánlástól való eltérésre, beleértve a késedelmet is.

3. Az intézkedések elfogadására vonatkozó határidők

Ezen ajánlás címzettjeinek az alábbi határidőkön belül közölniük kell az ERKT-val és a Tanáccsal az ezen ajánlás nyomán hozott intézkedéseket, vagy az intézkedés mellőzését megfelelően meg kell indokolniuk:

a) *A. ajánlás*

Az A. ajánlás címzettje 2022. október 31-ig az ERKT és a Tanács rendelkezésére bocsátja az A. ajánlás végrehajtásáról szóló jelentését.

b) *B. ajánlás*

A B. ajánlás címzettjeinek 2020. október 31-ig, majd azt követően 2022. október 31-ig évente jelentést kell tenniük az ERKT-nak és a Tanácsnak a háztartások eladósodottságához kapcsolódó sérülékenységek nyomon követéséről és az ilyen sérülékenységek kezelése tekintetében hozott intézkedésekről. Amennyiben egynél több szerv felelős az azonosított sérülékenységek kezelésére irányuló intézkedésekért, egy közös jelentést kell benyújtani.

4. Nyomon követés és értékelés

1. Az ERKT titkársága:

- támogatást nyújt a címzetteknek, biztosítva az összehangolt jelentéstételt, a megfelelő sablonok rendelkezésre bocsátását, és szükség szerint részletezve a meghozandó intézkedésekkel kapcsolatos eljárást és határidőket;
- ellenőrzi a címzettek által hozott intézkedéseket, kérésükre segítséget nyújt, és az elfogadott intézkedésekről szóló jelentéseket nyújt be az igazgatótanácsnak. Három értékelésre kerül sor az alábbiak szerint:
 2020. december 31-ig a B. ajánlás végrehajtásával kapcsolatban;
 2021. december 31-ig a B. ajánlás végrehajtásával kapcsolatban; és
 2022. december 31-ig az A. és a B. ajánlás végrehajtásával kapcsolatban.

2. Az igazgatótanács értékeli a címzettek által jelentett intézkedéseket és indokolásokat, és adott esetben határozhat úgy, hogy ezt az ajánlást nem tartották be, és a címzett nem adott megfelelő indokolást az intézkedés mellőzésére.

Kelt Frankfurt am Mainban, 2019. június 27-én.

az ERKT titkárságának vezetője,
az ERKT igazgatótanácsa nevében
Francesco MAZZAFERRO

⁽⁹⁾ Az Európai Rendszerkockázati Testület ERKT/2016/14 ajánlása (2016. október 31.) az ingatlanokkal kapcsolatos adathiány kiküszöböléséről (HL C 31., 2017.1.31., 1. o.).

*I. melléklet***AZ AJÁNLÁSOKRA VONATKOZÓ MEGFELELÉSI KRITÉRIUMOK MEGHATÁROZÁSA****A. ajánlás – A jelzőloghitekhez és a lakóingatlan-szektorhoz kapcsolódó szerkezeti változások**

Az A. ajánlásra az alábbi megfelelési kritérium vonatkozik.

A politikai lehetőségek kialakítása során és a politikai változások végrehajtása előtt elemezni kell a javasolt intézkedések hatását tekintettel Svédország helyzetére a gazdasági és pénzügyi ciklusban annak biztosítása érdekében, hogy ezek az intézkedések ne erősítsenek fel vagy váltsanak ki felhalmozódott sérülékenységeket a svédországi lakóingatlan-szektorban.

B. ajánlás – A sérülékenységek nyomon követése és a makroprudenciális intézkedések szigorítása vagy aktiválása

A B. ajánlásra az alábbi megfelelési kritérium vonatkozik.

A meglévő makroprudenciális intézkedések szigorítása vagy továbbiak aktiválása előtt elemezni kell Svédország helyzetét a gazdasági és pénzügyi ciklusban annak megállapítása érdekében, hogy megfelelő-e az ilyen aktiválás vagy szigorítás.
